

VIIES OSAKOND

SHCHIGLITSOV vs. EESTI

(Kaebus nr 35062/03)

KOHTUOTSUS

STRASBOURG

18. jaanuar 2007

Käesolev kohtuotsus muutub lõplikuks konventsiooni artikli 44 lõikes 2 sätestatud tingimustel. Kohtuotsust võidakse keeleliselt toimetada.

Asjas Shchiglitsov vs. Eesti

on Euroopa Inimõiguste Kohus (viies osakond) kojana, kuhu kuuluvad:

P. LORENZEN, *esimees*,
S. BOTOCHAROVA,
K. JUNGWIERT,
V. BUTKEVYCH,
M. TSATSA-NIKOLOVSKA,
R. MARUSTE,
M. VILLIGER, *kohtunikud*,

ja C. WESTERDIEK, *osakonnasekretär*,
olles nõu pidanud kinnisel istungil 11. detsembril 2006,
teinud järgmise otsuse, mis võeti vastu nimetatud kuupäeval.

MENETLUS

1. Kohtuasi põhineb kaebusel (nr 35062/03) Eesti Vabariigi vastu, mille Eesti kodanik Aleksandr Shchiglitsov (“kaebaja”) esitas 15. oktoobril 2003 Euroopa Inimõiguste Kohtule („EIÕK“) inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (“konventsioon”) artikli 34 alusel.

2. Eesti Vabariigi valitsust („valitsus“) esindas M. Hion, Välisministeeriumi juriidilise osakonna inimõiguste büroo direktor.

3. 6. oktoobril 2005 otsustas EIÕK teavitada valitsust esitatud kaebusest. Kohaldades konventsiooni artikli 29 lõiget 3, otsustas EIÕK uurida asja vastuvõetavust ja sisu üheskoos.

ASJAOLUD

KOHTUASJA OLUD

4. Kaebaja sündis 1956. aastal ja elab Narvas.

5. 1983. aastal abiellus kaebaja N.-iga. Abielu lahutati 7. veebruaril 1997.

6. 26. mail 1997 esitas N. Narva Linnakohtule ühisvara, sealhulgas korteri, jagamist käsitleva hagi.

7. 30. jaanuaril 1998 määras Narva Linnakohus eelistungi 12. veebruariks 1998. 11. veebruaril 1998 palus kaebaja istungi edasi lükata seoses tema advokaadi osalemisega kriminaalasja arutamisel samal ajal. Linnakohus lükkas kohtuistungis edasi.

Uus eelistung määrati 19. augustile 1998. Samal päeval palus N. istungi edasilükkamist tema advokaadi puudumise tõttu. Ta palus istungi määrata 10. septembrist 1998 hilisemale kuupäevale.

Kolmas eelistung toimus 13. oktoobril 1999 ja põhiistung 31. augustil 2000. 11. septembril 2000 tegi kohus otsuse abieluvara jagamise kohta. Linnakohus leidis, et korteri omanikuks oli korteriühistu. Kaebaja ja N olid omandanud osaku korteriühistus. Linnakohus käsitles ühisvara osana summat, mida nad olid osaku eest maksnud.

8. 5. juunil 2001, pärast N.-i apellatsioonkaebuse arutamist, tühistas Viru Ringkonnakohus Linnakohtu otsuse ning saatis asja tagasi Linnakohtule. Muu hulgas märkis Ringkonnakohus, et vara väärtuse kindlaksmääramisel oleks tulnud arvesse võtta korteri tegelikku turuväärtust vara jagamise ajal (mitte ehitusmaksumust).

9. 13. juunile 2002 määratud istung Narva Linnakohtus lükati edasi, võimaldamaks pooltel esitada täiendavaid tõendeid. Septembris esitasid pooled täiendavaid dokumente.

Pärast asja arutamist 10. oktoobril 2002 tegi Narva Linnakohus otsuse. Kohus leidis, et kaebaja ja N. ei olnud nende abielu ajal korteri omanikud. Neil oli osak korteriühistus. Linnakohus otsustas, et kõnealune osak kuulus jagamisele kaebaja ja N.-i vahel.

10. N. esitas apellatsioonkaebuse Viru Ringkonnakohtule, kes 28. jaanuaril 2003 tühistas Linnakohtu otsuse. Ringkonnakohus leidis, et kaebaja ja N. olid korteri soetanud ühiselt oma abielu kestel. Tuginedes ekspertarvamusele oli korteri hetkeväärtuseks 119 337 krooni (umbes 7700 eurot). Ringkonnakohus jagas vara eelnevat arvesse võttes. Otsuse kohaselt pidi kaebaja maksma N.-ile 61 698,50 krooni (umbes 3900 eurot).

11. 16. aprillil 2003 keeldus Riigikohus kaebajale menetlusluba andmast.

ÕIGUSKÜSIMUSED

I. KONVENTSIOONI ARTIKLI 6 LÕIKE 1 VÄIDETAV RIKKUMINE KOHTUMENETLUSE ÜLEMÄÄRASE PIKKUSE TÕTTU

12. Kaebaja väitis, et kohtumenetluse pikkus on vastuolus konventsiooni artikli 6 lõikes 1 ette nähtud „mõistliku aja” nõudega, mis sätestab:

“Igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste ... üle otsustamise korral õigus ... asja arutamisele mõistliku aja jooksul ... õigusemõistmise volitustega institutsioonis.”

13. Valitsus vaidlustas selle väite. Valitsus väitis, et Narva Linnakohtus oli kõnealusel ajal täitmata mitu kohtuniku ametikohta ning et selle kohtu kohtunikel oli väga suur töökoormus.

14. Arvesse võetav ajavahemik algas 26. mail 1997 ja lõppes 16. aprillil 2003. Asja arutamine kolmes menetlusastmes kestis seega kauem kui viis

aastat ja kümme kuud, kusjuures mõlemad alama astme kohtud vaatasid asja läbi kaks korda.

A. Vastuvõetavus

15. EIÕK leiab, et kõnealune kaebus ei ole selgelt põhjendamatu konventsiooni artikli 35 lõike 3 tähenduses. Lisaks märgib EIÕK, et kaebus ei ole vastuvõetamatu ka muudel alustel. Seetõttu tuleb kaebus tunnistada vastuvõetavaks.

B. Sisu

16. EIÕK kordab, et menetluse pikkuse mõistlikkust tuleb hinnata lähtuvalt kohtuasja oludest, tuginedes järgmistele kriteeriumidele: asja keerukus, kaebaja ja asjaomaste asutuste käitumine ning kaebaja kaalulolev huvi vaidluses (vt muude allikate hulgas otsust kohtuasjas *Frydlander vs. Prantsusmaa* [suurkoda], nr 30979/96, punkt 43, EIÕK 2000-VII).

17. Mis puudutab käesolevat kohtuasja, siis märgib EIÕK, et see käsitles poolte ühisvara, sealhulgas korteri, jagamist. Seetõttu oli kaebajal märkimisväärne huvi vaidluse kiireks lahendamiseks. Lisaks on EIÕK arvamisel, et ühelt poolt muutis kohtuasja teatud määral keerukaks riigisisese- õiguse tõlgendamine, eriti asjaolu, kas poolte ühisvara hulka kuulus korter või korteriühistu osak. Teiselt poolt, kohtuasja olud ja vaidluse põhisisu – ühisvara jagamine – ei olnud iseenesest keerukad. EIÕK on arvamisel, et menetluse pikkust ei saa käesolevas asjas õigustada asja keerukusega.

18. Kaebaja käitumisega seoses märgib EIÕK, et kaebaja nõudis kohtuistungit edasilükkamist üks kord, s.o 11. veebruaril 1998, kui tema advokaat osales samal ajal kriminaalasja arutamisel. Teisel korral lükati istung edasi 1999. aastal samal põhjusel N.-i palvel. 2002. aastal lükkas Linnakohus istungi edasi, võimaldamaks pooltel esitada täiendavaid tõendeid.

EIÕK märgib, et Linnakohus määras kahe esimese edasilükatud istungi ajad märkimisväärse viivitusega (vastavalt kuus kuud ning üks aasta ja kaks kuud). Lisaks määrati esimene eelistungi aeg üheksa kuud pärast N.-i hagi esitamist ning viimase eelistungi ja põhiistungi vahele jäi enam kui kümme kuud. EIÕK võtab teadmiseks valitsuse väite, et nimetatud viivitused olid põhjustatud Narva Linnakohtu rasket olukorrast kõnealusel ajal. EIÕK tuletab siiski meelde, et konventsiooni artikli 6 lõige 1 kohustab osalisriike korraldama oma õigusmõistmise nii, et kohtud suudaksid täita kõik nimetatud sättega seatud tingimused. (vt muu hulgas 1992. aasta 27. veebruari otsust kohtuasjas *Tusa vs. Itaalia*, A-sari nr 206-C, lk 32, punkt 17).

EIÕK leiab, et ajavahemikul 1997 - 2000 tuli riigisisese kohtumenetluse kestel ette märkimisväärseid võimudepoolse tegevusetuse perioode. Ehkki seejärel käsitlesid Ringkonnakohus ja Riigikohus asja kiiresti, leiab EIÕK, et käesoleva asja olusid silmas pidades ei korva see eelnevaid viivitusi. Samas tulenes kohtumenetluse pikkus vaid minimaalses osas kaebaja tegevusest.

19. Tuginedes eespool öeldule, leiab EIÕK, et kaebaja kohtuasja ei arutatud mõistliku aja jooksul.

Järelikult on rikutud konventsiooni artikli 6 lõiget 1.

II. KONVENTSIOONI MUUD VÄIDETAVAD RIKKUMISED

A. Konventsiooni artikli 6 lõike 1 väidetav rikkumine ebaõiglase kohtumenetluse tõttu

20. Samuti kaebas kaebaja konventsiooni artikli 6 lõike 1 alusel, et tema kohtuasja arutamine ei olnud õiglane, sest Ringkonnakohtu 28. jaanuari 2003 otsus oli ebaõiglane ning ei olnud piisavalt põhjendatud.

21. EIÕK on arvamisel, et miski kohtuasja materjalides ei anna alust kahelda kohtu erapooletuses või selles, et kohtumenetlus, mis ei olnud meelevaldne, oleks muul viisil olnud ebaõiglane. Ringkonnakohtu vaidlusalune otsus oli piisavalt põhjendatud. Kohus leiab, et kaebaja esitatud informatsioonist ei nähtu, et rikutud oleks tema õigusi konventsiooni artikli 6 lõike 1 alusel. Kohus lisab, et taotluse nimetatud osa on selgelt põhjendamatu artikli 35 lõike 3 tähenduses ning tuleb vastavalt konventsiooni artikli 35 lõikele 4 tagasi lükata.

B. Konventsiooni protokoll nr 1 artikli 1 väidetav rikkumine

22. Lisaks kaebas kaebaja konventsiooni protokoll nr 1 artikli 1 alusel, et kohtuotsustega rikuti tema omandiõigust, kuna ta oli kohustatud maksma oma endisele abikaasale hüvitist korteri eest, mis ei olnud abikaasade omandis nende abielu lahutamise ajal. Samuti kaebas ta, et abikaasale makstava hüvitise summa oli Ringkonnakohus ebaõigesti arvutatud.

23. EIÕK tuletab meelde, et kohtu ülesanne ei ole asendada riigisisest õigusemõistmist. Riigisisese õiguse tõlgendamisega seotud küsimuste lahendamine on eeskätt riigiasutuste, eriti aga kohtute ülesanne (vt muude allikate hulgas otsust kohtuasjas *Waite ja Kennedy vs. Saksamaa* [suurkoda], nr 26083/94, punkt 54, EIÕK 1999-I). Käesolevas kohtuasjas leiab EIÕK, et kohtuasjas ei osunda miski sellele, et Ringkonnakohus jõudis kaebaja ja N. omandiõiguse vahel tasakaalu leidmisel meelevaldsete järeldusteni. EIÕK leiab, et käesolev kaebus on selgelt põhjendamatu ning tuleb vastavalt konventsiooni artikli 35 lõigetele 3 ja 4 tagasi lükata.

C. Konventsiooni artikli 8 väidetav rikkumine

24. Lõpuks väidab kaebaja, et kuna tema uus abikaasa otsustas kohtumenetluse pikkusest ja korraliku elukoha puudumisest tingitud pikaajalise ebakindluse mõjul lasta ennast steriliseerida, ei ole neil võimalik enam lapsi saada. Ta väidab, et sellega on rikutud tema õigust perekonnavalule konventsiooni artikli 8 alusel.

25. Kohus leiab, et kaebaja esitatud informatsioonist ei nähtu, et rikutud oleks tema õigust perekonnavalule konventsiooni artikli 8 alusel (vt, *mutatis mutandis*, 1995. aasta 21. novembri otsust kohtuasjas *Velosa Barreto vs. Portugal*, A-sari nr 334, lk 10-12, punktid 21 ja 29-30). EIÕK leiab, et käesolev kaebus on selgelt põhjendamatu ja tuleb vastavalt konventsiooni artikli 35 lõigetele 3 ja 4 tagasi lükata .

III. KONVENTSIOONI ARTIKLI 41 KOHALDAMINE

26. Konventsiooni artikkel 41 sätestab:

„Kui kohus leiab, et konventsiooni või selle juurde kuuluvaid protokolle on rikutud ja Kõrge Lepinguosalise siseriiklik õigus lubab ainult osalist hüvitust, võib kohus vajadusel määrata kahjustatud poolele õiglase hüvituse.”

A. Kahjutasu

27. Kaebaja taotles 151 898,95 krooni suuruse varalise kahju (u 9700 eurot) ning 1 600 000 krooni suuruse mittevaralise kahju (us 100 000 eurot) hüvitamist.

28. Valitsus vaidlustas kõnealused väited.

29. EIÕK ei täheldanud põhjuslikku seost leitud rikkumise ja väidetava rahalise kahju vahel, mistõttu lükkab kõnealuse taotluse tagasi. EIÕK leiab siiski, et kaebaja on kandnud teatud mittevaralist kahju. Õiglastel alustel mõistab EIÕK kaebaja kasuks välja 900 eurot.

B. Kulud

30. Lisaks nõudis kaebaja 100 000 krooni (umbes 6400 eurot) hüvitist siseriikliku kohtumenetlusega seotud kohtukulude katmiseks ja 70 000 krooni (umbes 4500 eurot) hüvitist kohtukulude katmiseks Euroopa Inimõiguste Kohtus läbiviidud menetluse eest.

31. Valitsus vaidlustas kõnealused väited.

32. Oma praktikast lähtuvalt leiab EIÕK, et kaebajal on õigus kohtukulude hüvitamiseks üksnes niivõrd, kui võrd on tõestatud, et kulutused on olnud tegelikud ja hädavajalikud ning oma suuruse poolest mõistlikud. Käesolevas asjas, võttes arvesse Kohtu käsutuses olevat teavet ja eespool nimetatud kriteeriume, lükkab Kohus tagasi kohtukulude nõude

siseriiklikes kohtutes läbiviidud menetluse osas ning peab mõistlikuks määrata kaebajale hüvitist 300 euro suuruses summas seoses kohtumenetlusega Euroopa Inimõiguste Kohtus.

C. Viivis

33. Kohtu arvates on sobivaks viivisemääraks Euroopa Keskpanga laenuintressi piirmäär, suurendatuna kolme protsendipunkti võrra.

SELLEST LÄHTUVALT KOHUS ÜHEHÄÄLSELT:

1. *tunnistab* kohtumenetluse ülemäärast pikkust käsitleva kaebuse vastuvõetavaks ning taotluse ülejäänud osa vastuvõetamatuks;
2. *leiab*, et konventsiooni artikli 6 lõiget 1 on rikutud;
3. *leiab*, et:
 - a) kostjariik peab kolme kuu jooksul pärast konventsiooni artikli 44 lõike 2 kohast kohtuotsuse lõplikuks muutumist maksma kaebajale 900 (üheksasada) eurot mittevaralise kahju eest ja 300 (kolmsada) eurot kohtukulude eest, mis arvutatakse ümber kostjariigi vääringusse maksmispäeval kehtiva vahetuskursi alusel, lisaks võimalikud maksud, mida võidakse kinni pidada;
 - b) eespool nimetatud kolmekuulise tähtaja lõpu ja tasumise vahelise aja eest tuleb eespool nimetatud summadelt maksta lihtviivist määra järgi, mis vastab viivise arvestamise ajal kehtivale Euroopa Keskpanga laenuintressi piirmäärale, suurendatuna kolme protsendipunkti võrra;
4. *jätab rahuldamata* ülejäänud osa kaebaja õiglase hüvitise nõudest.

Koostatud inglise keeles ja tehtud teatavaks kirjalikult 18. jaanuaril 2007 EIÕK reglemendi 77. reegli punktide 2 ja 3 kohaselt.

Claudia WESTERDIEK
sekretär

Peer LORENZEN
esimees